

ЗВЯЗДА

Орган ЦК і МК КП(б) Б, ЦВК і СНК БССР

№ 57 (6033) | 11 сакавіка 1938 г., пятніца | ЦАНА 10 КАП.

ЛАНЦУГ ЖУДАСНЫХ ЗЛАЧЫНСТВАЎ

На працэсе антысавецкага «права-трацкіскага блока» закончаны допыт падушных. На працягу сямі дзён у адкрытых пасяджэннях, у прысутнасці рабочых, калгаснікаў, дзесячаў савецкай інтэлігенцыі, перад тварам усёго свету, суд падрабозна і дасканала на падставе дакументальных даных і паказанняў падушных і сведкаў, разабраў найбольшыя злачынствы банды фашысцкіх эмоўшчыкаў — Бухарына, Рыкава, Ягоды, Крестінінскага — Бухарына, Рыкава, Ягоды, Крестінінскага і іншых.

Судовае следства ўстанавіла найгібейшую праўдзівасць і паўноту аб'ектыўнага абвінавачвання заключэння. Сем дзён Савецкая краіна і працоўныя ўсёго свету з найвялікшай увагаю сачылі за тым, як ніць за нішко разб'іваў суд клубок злачынстваў «права-трацкіскага блока» шпіёнаў, правакатараў, забойцаў, трупішляў, злачынцаў, для апісання ўсёй гнуснасці якіх не поўны слоўнік народнай мовы.

Подлая збрэда разлізе спалучылася ў жудасныя збожжыны лепшых сям'яў і радзімы. Па прамоу заданню Троцкага, Бухарына, Рыкава, Ягоды былі забіты таварышы Край, Менжынскі, Куйбышэў, забіты найвялікшы пісьменнік Аляксей Максімавіч Горкі і яго сын.

На закрытым пасяджэнні падушных Ракіцкі, Грынько, Розенгольц і Крестінінскі далі паказанні ад сваіх збрэдаў і шпіёнскіх сувязяў з некаторымі афіцыйнымі прадстаўнікамі некаторых замежных дзяржаў.

На судзе былі дакладна ўстаноўлены як гэтыя прадстаўнікі, з якімі былі звязаны ўказаныя вышэй эмоўшчыкі ў антысавецкага «права-трацкіскага блока», так і прадстаўляемыя імі дзяржавы.

Папярэдняе і судовае следствы неабвержна ўстанавілі, што злачынная банда, узначальваемая Троцкім, Бухарыным, Рыкавым і іншымі мараўцамі, замышляла падрыхтоўку напад на Савецкую краіну варожых дзяржаў і збралася ў выпадку ваіны адкрыць фронт арміям фашысцкіх агрэсараў. Гэтай мэце служылі шпіянаж, дыверсіі, тэрарыстычныя акты.

У лютай няявісці да рабочага класа, да калгаснага сялянства «права-трацкіскага блока» аб'яднаў у сваіх руках усёмоўныя: менавіта, эсэраў, віноўцаў і іншых. Яны рыхтаваліся знішчыць мільёны працоўных, выразаць савецкую моладзь, зацьвіць усю Савецкую краіну кроўю, каб на касках рабочага класа і сялянства аднавіць капіталістычны лад. Яны рыхтаваліся растаптаць усё заваяваў, усё дасягнутае савецкага народа.

На судзе ўстаноўлена з неабвержнай яснасцю, што не выпадкова гэтыя злачынствы права-трацкіскага шпіёнаў, збрэдаў, правакатараў, Ланцуг іх брудных эмоў праходзіць праз усю двачы год Пролетарскай сацыялістычнай рэвалюцыі. Працэс асыяўляў акалічнасці змовы, арганізаванай Троцкім і Бухарыным сумесна з «слэвімі» эсэрамі ў 1918 годзе, у перыяд заключэння Брэсцкага міру. У гэты часкі для малодцаў Савецкай рэспублікі час збрэдаў і Бухарына і Троцкі працавалі пад правакатарскімі лозунгамі адчыніць лавы германскай імперыялістам і рускай буржуазіі. Яны замышлялі і рыхтавалі збожжыны правядзенні сацыялістычнай рэвалюцыі — Леніна, Сталіна, Свердлова. Толькі падлейшыя халопы буржуазіі, толькі галы ў чалавечым абліччы маглі задумаць гэтак жудаснае владства. Толькі ў мазгу шпіёнаў і правакатараў маглі зародзіцца гэтыя подлыя думкі!

У сувязі з поўнай зямлісцю Бухарына і Троцкага ў 1918 годзе ўстае ў сапраўдны, злавесны выгляд і пазнейшая змова трацкіска-бухарынскіх шпіёнаў супроць кіраўнікоў партыі большэвікоў і савецкага ўрада. Падрыхтоўка збожжыны Леніна, Сталіна, Свердлова ў 1918 г. асяляе поўноту і збожжыны Сяргея Міронавіча Кі-

рава, і жудаснае атручэнне таварыша Куйбышэва, таварыша Менжынскага, Аляксея Максімавіча Горкага. Паражэнне Савецкай рэспублікі ў ваіне і перамога буржуазіі — вось што было ў аснове трацкіска-бухарынскага збрэдаўнага замыслу ў 1918 годзе. Цяпер ужо усім ясна, што Троцкі і Бухарын удзельнічалі ў падрыхтоўцы лева-эсэраўскага мяцежа, у аздавоўчым замаху тэрарысты Край на жыццё Леніна. Працэс устанавіў, што ў 1920 годзе падручны Троцкага арганізавалі змах на жыццё таварыша Сталіна.

На працягу дзесяцігоддзяў не спынялі трацкіска-бухарынскія эмоўшчыкі, збрэдаўнікі, шпіёны самай гнуснай бэрэбоні ў партыі Леніна — Сталіна, з савецкім урадам. Маскіруючыся, скрываючы сваё поўнае шпіёнскае аблічча, яны збожжыны праследвалі адну і тую-ж мэту: зваржэнне Савецкага ўрада, збожжыны кіраўнікоў партыі і ўрада, шпіёнскую дапамогу замежным урадам, рэстаўрацыю ўлады капіталістаў і памешчыкаў.

Не выпадкова ўся подлая палітыка «права-трацкіскага блока» на армію сацыялістычнай індустрыялізацыі, на армію калектывізаванай сельскай гаспадаркі, на школьніцтва ва ўсіх галінах сацыялістычнага будаўніцтва. Не выпадкова збрэдаўніцкая арганізацыя нацыянал-фашысцкага банд, падрыхтоўка расчлаўнення Савецкага Саюза і забавлення яго імперыялістычным дрэжнікам.

Так ненавідзець Савецкую краіну, так ненавідзець лепшых яе людзей, з такім дывальскім халоднакроўем забываць, атручваюць вялікіх, бласлагоднейшых сям'яў народа, так зверска замушчыць Горкага маглі толькі заклятыя ворагі народа, толькі слугі і халопы асервянаўшай буржуазіі, толькі найміцкі фашысцкіх разведкаў, толькі агіднейшыя шпіёны і правакатары!

З самага пачатку рэвалюцыі галавы гэтых бандытаў выконвалі волю контррэвалюцыйнай буржуазіі. Шпіёнскімі кляймо вышланы на іх Ілбах. Яны рабілі сваю поўную справу на радасць сваім гаспадарам з замежных разведкаў і генеральных штабаў. ім удалося прычыніць нам нямаля бед. Ім удалося выразаць з нашага асяродка выдатных людзей, паліх рэвалюцыянераў, бласлагоднейшых большэвікоў. Але іх правакатарскія замыслы падрыхтоўкі ваіны і паражэння Савецкага Саюза выкрыты, іх асноўныя гідлы разгромлены, галавы іх адлякаць ад нас другім, расчліснуты пятай савецкагаў народа.

Са злавой глядзіць фашысцкая буржуазія на гэты разгром сваіх разведкаў. Савецкі народ пад кіраўніцтвам партыі Леніна — Сталіна атрымаў яшчэ адну буйную перамогу. Жалезным ланіска-сталінінскім адліствам магуча савецкая зямля і толькі алпеты нягоднікаў, набітых шпіёнаў і правакатараў, прафесіянальных забойцаў-атруціцеляў можа вербаваць фашысцкая разведка для сваіх брудных спраў.

Не ўяршыца гэтай злавачы сярод савецкага народа! З велізарным напружаннем, з неаслабнай цікавасцю, сочыць уся Савецкая краіна за працэсам «права-трацкіскага блока». Яна вучыцца таму, як распознаваць шпіёнаў і збрэдаўнікаў і як бінз гэту фашысцкую нечысць. Велізарную ачышчальную работу прарабіла савецкая разведка, кіруючая слаўным большэвікам, сталінінскім наркомам таварышам Ежовым. Гонар і слава савецкай разведкі! Знішчыўшы бяз усякай літасці шпіёнаў і правакатараў, школьнікаў і дыверсантаў, Савецкая краіна яшчэ больш хутка пойдзе па сталінінскаму маршпуці, яшчэ больш багата расвіне сацыялістычную культуру, яшчэ больш радасным стане жыццё савецкага народа!

«ПРАВДА».

НАРАДА АКТЫВА НАРКАМАСВЕТЫ

Учора ў Менску, у ДOME работнікаў асветы адкрылася нарада актыва Наркамтасветы БССР. На нарадзе прысутнічае больш чатырохсот чалавек. Гэта — вадгалічкі ранага, лепшых дырэктараў сярэдніх, ніжніх-сярэдных і пачатковых школ, лепшых настаўнікаў-выдатніц школ Беларусі.

На першым пасяджэнні нарады быў заслухан даклад наркома асветы БССР Пяньнава пра становішча вучэбна-выхавачай работы ў школах БССР. Докладчык прымаў рал прыкладу Маўзонараў работы школ г. Баўрыска, г. Маўзіна, Сонненскага, Слуцкага, Талачнскага раёнаў, а таксама прыклады

ўсім драннай работы школ па барацьбе за якасць вучобы ў школах БССР, яны не ліквідаваны вынікі школьніцтва, не наведзены большыя парадкаў. Наркамтасветы, як гэта вядзе і з даклада, мала прымаў захадаў, каб лепшыя становішча, ліквідаваць буйныя недахопы.

Пасля даклада ўдзельнікі нарады з выключным удзьмем, гарачымі апладысмантамі і прывітальнымі воклічамі прынялі тэкст прывітальнай тэлеграмы правядураў народаў вадлікаму Сталіну.

Сёння на нарадзе шэжуцца спрэчкі па дакладу.

РЕСПУБЛІКАНСКАЯ НАРАДА ЗЕМЕЛЬНЫХ РАБОТНІКАЎ

Учора ў зале пасяджэнняў Дома ўрада адкрылася рэспубліканская нарада зямельных работнікаў. На нарадзе прысутнічае каля 500 чалавек — вадгалічкі раённых зямельных аддзелаў, дырэктараў і бухгалтараў МТС. З дакладам аб задачках зямельных работнікаў у сувязі з новай сістэмай фінансавання МТС выступіў намеснік наркома земляробства БССР тав. Бяляў.

чэнне набывае новая сістэма фінансавання МТС для карэннага палепшэння работы зямельных органаў. Разам з гэтым некаторыя таварышы падвергі вострай крытыцы Наркамзем БССР, які вельмі «аба перабудоўвае сваю работу ў адвадненасці з сучаснай задачкамі зямельных органаў». Дырэктар Капаткевічскай МТС т. Загоркін рэзка крытыкаваў кіраўніцтва Наркамтаса Беларусі за тое, што яно не прыслухоўваецца да голасу нізавых зямельных работнікаў, слаба ламаеца новым работніцкім сістэмамі.

Сёння нарада прадаўжае сваю работу.

ЗНІШЧЫЦЬ З ТВАРУ САВЕЦКАЙ ЗЯМЛІ БАНДУ „ПРАВА-ТРАЦКІСЦКАГА БЛОКА“ — ТАКОЕ ПАТРАБАВАННЕ 170-МІЛЬЁННАГА НАРОДА ССРС!

ЗБРАДНІКАЎ РАДЗІМЫ СПЕРЦІ З ТВАРУ ЗЯМЛІ

Вярхоўны суд ССРС — тав. ВЫШЫНСКАМУ

Дарагі Андрэй Януар'евіч! Мы, члены сям'яў загінутых і пацярпелых ад выбуху, арганізаванага трацкіскага банды на Кемераўскай цэнтральнай шахце ў верасні 1936 года, даведаўшыся аб працэсе над контррэвалюцыйнай бандай з «права-трацкіскага блока» — над Бухарыным, Рыкавым, Ягодай і іншымі фашысцкімі наймітамі, шпіёнамі, школьнікамі і тэрарыстамі, поўны глыбокага абурэння поўнымі, збрэдаўніцкімі дзеяннямі гэтых нягоднікаў. Гнусныя злачынцы Бухарын, Рыкаў, Ягода і іншыя бандыты інавацы ў пагубілі нашых мужоў і бацькоў. Яны інавацы ў нашай інваліднасці.

Мы просім Вас, Андрэй Януар'евіч, удзельнічаць пры Вашай прамоу на судзе і патрабаваць ад Вярхоўнага Суда ССРС расстрэлу ўсіх бандытаў да апаў. Кроў нашых мужоў на іх. Сперці з твару зямлі збрэдаўнікаў! НЕМІХІМА, МАКСІМЕНКА, СУБОЦІНА, ЮР'ЕВА, УДОВІНА, ЛАПІНА, ДРУЖЫНІНА, УСІКОЎ, ЧАПЫГІН, БАБРУНОЎ і іншыя. Кемерава, 10 сакавіка.

РАЗЛАВІЦЬ ГАДЗІНУ!

Адбываюцца судовыя працэсы «права-трацкіскага блока» вышлелі жудасную карціну шпіянажа, дыверсіі, школьніцтва, збожжыны і іншых подласцей якія рабілі прэзэрванна агенты фашысцкіх разведкаў.

Цяжка выразіць словамі гнэў і абурэнне, ахліпаючы нас, навуковых работнікаў, да ўсёй гэтай прэзэрваннай банды пры чытанні абвінавачвання заключэння і асабістых паказанняў трацкіска-бухарынскіх мараўцаў.

Навуковыя вышлелі абурэння ахліпаючы нас, работнікаў навуцы, да падушных Плетніва, Левіна і Казакова, якія навуковыя матэрыялы, высокае званне ўрача выкарystalі для гнунага, нябачанага ў гісторыі збожжыны лепшых сям'яў нашай краіны, жыццё якіх ім было даверана.

Якое шчасце для ўсіх нас, для ўсяго савецкага народа, што наша слаўная савецкая разведка, узначальваемая сталінінскім наркомам таварышам Ежовым, выявіла ўсіх гэтых гадзінаў.

Прыговор суда ўсім гэтым бандытам можа быць толькі адзін — расстрэліць. Мы, навуковыя работнікі, яшчэ вышэй узнём рэвалюцыйную пільнасць, яшчэ цяплей аргументуем вакол нашай роднай комуністычнай партыі, яе вялікага правядура таварыша Сталіна.

Праф. Віцебскага ветэнарыята, дэпутат Вярхоўнага Савета ССРС Г. Я. БЕЛКІН.

БУДЗЕМ ПІЛЬНА АХОЎВАЦЬ ГРАІЦУ

УЗДА. Абвінавачвае заключэнне і ход судовага працэса антысавецкага «права-трацкіскага блока» ўскрываюць жудасныя малюнак нечувальных злачынстваў перад савецкім народам трацкіска-бухарынскіх банды. Па гэтым поведзе на ўсіх падрыхтоўках, у калгасках, установах адбываюцца шматлюдныя мітынгі.

У аднаголасна прымаемых рэзалюцыях працоўнага раёна гарача вітаюць слаўную савецкую разведку на чале з таварышам Ежовым, якая выкрыла крывавае злачынствы права-трацкіскага банды і просіць Ваенную Калегію Вярхоўнага Суда ССРС асудзіць з твару савецкай зямлі гэту фашысцкую гадзіну.

Я. ІВАШЫН.

НІКОМУ НЕ ПАРУШЫЦЬ НАШУ МІРНУЮ ПРАЦУ!

Поўны гнэў і абурэння да права-трацкіскага банды шпіёнаў, служак фашызма — агентаў замежных разведкаў, — прышлі на мітынг рабочыя, інжынеры, тэхнікі і служачыя менскага гарбарнага заводу «Большэвік».

На мітынгу выступілі з гарачымі прамоу — стаханавіца тав. Хвашчэўская, майстар першага хромавага цеха тав. Капелювіч, рабочы тав. Калдушын, работніца тав. Кроек. Яны выказалі ад імя калектыва заводу глыбокае абурэнне і няявісці да заклятых ворагаў савецкага народа, да поўных збрэдаўнікаў радзімы — Бухарына, Рыкава, Ягоды і іншых Шарагоніча, гнуснага атруціцеля Ягоды, і ўсёй іх бандыскай зграі.

У рэзалюцыі, прынятай на мітынгу, рабочы калектыў заводу «Большэвік» патрабаваў:

СВЕТ НЕ ВЕДАЕ БОЛЬШ ЦЯЖКІХ ЗЛАЧЫНСТВАЎ

(З рэзалюцыі агульнага схода ўрачоў горада менска)

Мы — урачы, навуковыя медыцынскія і антараксія работнікі ордэнаўскай сталіцы БССР поўны глыбокага пацучына бязмернага абурэння страмніцкімі і агіднейшымі злачынствамі супроць савецкага народа, збрэдаўнікаў і агіднейшымі наймітамі фашысцкіх бандытаў антысавецкага «права-трацкіскага блока».

Адбываюцца ярасцю супроць вялікай краіны сацыялізма, яны, гэтыя поўныя забойцы трацкіска-бухарынскага блока, чыной расчлаўнення нашай шчаслівай радзімы і разаб'яжэння імперыялістычнымі драгелінікамі імкнуліся аднавіць у ёй уладу капіталістаў і памешчыкаў, асудзіць працоўных нашай краіны на жудасці фашызма і ўсё чалавечтва паставіць пад пагрозу новай сусветнай бойні.

Бязмернае абурэнне выклікаюць у нас бязпрыкладна і нават поўнаму цынізму злачынствы ворагаў народа — Плетніва, Левіна і Казакова, якія выкарystalі высокае бласлагоднае медыцынскае званне і становішча ўрачоў

«Мы выказваем сваё бязмернае ўдзячнасцю органам НКВД, якія пад кіраўніцтвам слаўнага сталінінскага наркома Нікітэя Іванавіча Ежова разграмілі поўную фашысцкую банду збожжыны і правакатараў — агентаў крывавага пса міжнароднага фашызма Іулушкі-Троцкага, і гэтым самым выраталі савецкі народ і ўсё прапоўнае чалавечтва ад поўнай крывавай бойні, якую тры рыхтавалі.

Ніколі нікому не ўдасца адарваць Савецкую Беларусь ад нашай мацяры — ССРС.

Мы патрабуем вышэйшай меры пакарання для ўсёй банды збожжыны і правакатараў з «права-трацкіскага блока». Ачпешіць савецкую зямлю і паверта ад гэтых смрадзючых гадзінаў.

ЧЫРВОНАЯ АРМІЯ ЗАЎСЁ БІ НА ВАРЦЕ

Сэрцы мільёнаў мас рабочых, сялян, часнай інтэлігенцыі ва ўсім свеце поўны гнэў і амлярэнія да гнуснай банды збожжыны, шпіёнаў, фашысцкіх эмоўшчыкаў з «права-трацкіскага блока».

У часні, дзе камісарам тав. Грыгор'еву, ва ўсіх падраздзяленнях правядзення мітынгі, на якіх байцы і камандзіры выказалі апаўную думку, думку ўсяго нашага савецкага народа, усёй нашай непераможнай Чырвонай Арміі і Ваенна-Марскага Флота, — гэта знішчыць гадзіну ўсё да аднаго. За кожную кроплю крыві нашых сыноў, загінутых ад рукі чужых пацуюку Бухарына, Рыкава, Ягоды, Шарагоніча і іншых, яны павіны заплаціць пудамі свабоды.

У сваім выступленні на мітынгу малодшы камандзір тав. Сукачэў заявіў: — Ворагі прававалі аднавіць у ССРС капіталізм, адаргнуць ад ССРС вятлючы Украіну і Беларускае рэспубліку. Ворагі прачліліся. Слаўная армія НКВД аднолі выкрыв гэту крыважаўную банду збожжыны. Наша патрабаванне ад Ваеннай Калегіі Вярхоўнага Суда ССРС — расстрэліць гэтых гадзінаў!

У адказ на варожыя інтрыгі фашысцкіх наймітаў мы яшчэ шчыльна аргументуем вакол партыі Леніна — Сталіна, вакол любімага правядура народаў таварыша Сталіна.

Наша Чырвоная Армія дае нам у вайне народам Савецкага Саюза патрабуе расстрэлу гэтай кучкі нягоднікаў.

Няхай памтаюць фашысцкія псы, што мы, байцы, камандзіры і падпартыі, ніколі не аддадзем сваю радзіму і свой народ на разарвання фашызму.

АДЗІН ПРЫСУД — РАССТРЭЛІ.

Іуд агідны зброд свае адточаў зубы, каб непарушы мур падпартыі і аламаць. Хапелі наш народ на ганьбу і на агубу і прадаць. Падышлі ваіны хапелі бойні лютая, Дзе вечны сонца свет — жахлівым свая мор; Хапелі Беларусь узняць на крыж пакуты, Каб адарваць яе ад маткі і сям'і. Умелі а-ва вугля з сякераю нашаю, Спакойна хвораму паднесці ў шклянцы ад і пшасцы, Хапелі спусташаць зямлю вясны і пшасцы, Распята век армя з труны вярнуць назд. Нямецка-польскія бандыты і шпіёны — Майстры атручвання, прадажніцтва і змоў.

Ім наша бацькаўшчына шле свае праклібы

За смерць яе сыноў, за іх святую кроў!

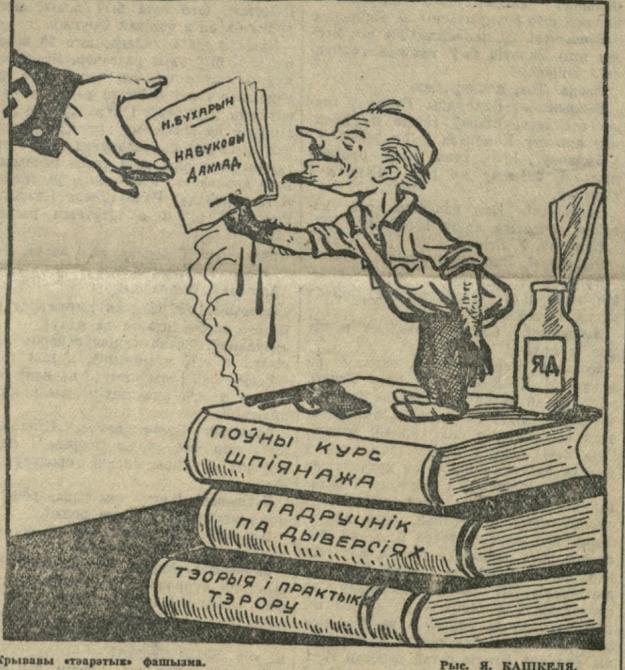
Таму, хто пугі вёс шчасліваму народу,

Хто збрэдаўна яму хапелі надзець пяццю —

Адзін прысуд — расстрэлі! Ачпешіць наваўсёды

АДЗІН ПРЫСУД — РАССТРЭЛІ. Ачпешіць наваўсёды

АНДРЭЙ АЛЕКСАНДРОВІЧ.

Крывавае «творыцтва» фашызма.

Рыс. Я. КАШКЕЛЯ.

ПЕРАД ПЛЕБ СЦЫТАМ У АЎСТРЫ

ВЕНА, 10 сакавіка. (БЕЛТА). Канцлер Шугніч учора вечарам выступіў ў Інбруку з прамоу, у якой паведаваў аб сваім рашэнні правесці 13 сакавіка плебсцыт (усенароднае галасаванне) па пытанні аб сваёй палітыцы. У галасаванні могуць прыняць удзел усе мужчыны і жанчыны, дасягнуўшыя да моманту галасавання 24 год. Галасуючыя павіны быць аднагаласна «за» ці «ня» на наступнае пытанне: «За немечку, незалежнае, сацыяльна-хрысціянскае, адліжнае Аўстрыю». Галасаванне будзе тайным, але можна будзе галасаваць і адкрыта.

ЯПОНІЯ СТРАЦІЛА 513 САМАЛЁТАЎ

ХАНЬКОЎ, 9 сакавіка. (БЕЛТА). Паколькі апошні вестак з 13 жніўня да канца лютая японскія армія страціла 513 самалётаў. 216 самалётаў было знішчана ў паветраных боях і знішчана артылерыяй 130 самалётаў зруйнавана 52 самалёты знішчаны на аэрадромах. 52 самалёты знішчаны кітайскай арміяй. Каля 100 знішчаны японскія самалёты ўпала на лінійны фронт на японскім баку. Толькі за люты знішчана 44 японскія самалёты і звыш 30 пашкоджаны.

ПЕРАГАВОРЫ БЕКА З МУСАЛІНІ

ВАРШАВА, 9 сакавіка. (БЕЛТА). Па паведамленню агенства «Экспрэс», польскі міністр замежных спраў Бек пачаў учора перагаворы з Мусаліні, Чыналі і віцэ-міністрам замежных спраў Італіі Бастыяні.

Учора на прыёме ў Італьянскага міністра замежных спраў Чыналі Бек абвясціў тост у гонар караля Італіі і імператара Абісініі. Польскі друг лічыць, што гэты тост азначае фактычнае прызнанне Польскай Італьянскага сахацту Абісініі.

Парыжскі карэспандэнт газеты «Лютэраван кюр'ер» паведамаў, што Бек у перагаворах з Мусаліні і Чыналі паставіць пытанне аб каланіяльных патрабаваннях Польшчы.

НОВЫ УРАДАВЫ КРЫЗІС У ФРАНЦЫ

ПАРЫЖ, 9 сакавіка. (БЕЛТА). Учора вечарам у парыжскіх палітычных колах настойліва распаўсюджваліся чуткі аб магчымасці і нават немінучасці новага ўрадавага крызіса ў Францыі. Патрабаванне ўрада Шатана, прынятае на ўрадавым нарадзе ўрада, аб прадаўжэнні яму надзвычайнага паўнамоцтваў і галіне фінансавання і эканамічнага адраўнення краіны азначае па сутнасці адмаўленне ад выканання праграм новых сацыяльных рэформ (у прыватнасці, ад праекта ўвядзення пенсіі прэстарэлым працоўным) і абмежаванне ўжо прынятых мерапрыемстваў у галіне сацыяльнай палітыкі. Шатан заявіў, што толькі гэтай цаной можна дабіцца поспеху пазыкі, якая будзе вышлечана на патрэбы «Аўтаномнай камі нацыянальнай збрэны».

Патрабаванне надзвычайнага паўнамоцтваў сустракае, як указваюць, найбольш супраціўленне ў паліце дэпутатаў з боку камуністаў і сацыялістаў. У некаторых колах лічаць малямагчымым, каб урад у яго іперпершым складзе мог разлічыцца на прадаўжэнне яму надзвычайнага паўнамоцтваў. Такія паўнамоцтва, як няркуюць, валі і маглі-б быць градаствалены, то толькі ўраду «рэспірантам» складзе. Учора днём Шатан пасля пасяджэння ўрада раіўся аб стварэнні

шчыма становішчы спачатку з прадстаўніцкай сацыялістаў — Вломам, Венесен, Орлемом і Серолам і затым з прадстаўніцкай камуністаў — Дзюжэ і Жытонам, г. зн. з прадстаўніцкай партыі народнага фронту, якія не маюць сваіх прадстаўнікоў у кабінете. Аб змесце гэтых гутарак нічога не паведамаляцца. Перадаюць, быццам-бы прадстаўніцкай сацыялістаў патрабавалі расшырэння склада ўрада і ўстанавіць кантроль над валютнымі аперацыямі ў якасці ўмовы прадастаўлення надзвычайнага паўнамоцтваў ураду. Прадстаўніцкай камуністаў заявілі Шатану, што яны раней, чым зрабіць які-небудзь заявы прэм'ер-міністра, павіны параіцца з адвадзнымі партыінік-і органамі.

ПАРЫЖ, 10 сакавіка. (БЕЛТА). Урад Шатана перадаў прэзідэнту рэспублікі заяву аб яго адстаўцы.

ПАРЫЖ, 10 сакавіка. (БЕЛТА). Агенства Гаваз паведамаў, што прэзідэнт Леброн даручыў сфармаваць новы кабінет лідэру сацыяліста

ПРАЦЭС АНТЫСОВЕЦКАГА „ПРАВА-ТРАЦКІСЦКАГА БЛОКА“

ВЯЧЭРНЯЕ ПАСЯДЖЭННЕ 8 САНАВІНА ДОПЫТ ПАДСУДНАГА БУЛАНАВА *)

Старшынствуючы Ульрых. Падсудны Буланаў, вы пацвярджаеце вашы паказанні, даныя на папярэднім следстве?

Буланаў. Так, пацвярджаю. За год работы ў Ягоды ў якасці асабістага сакратара і сакратара наркамата я прывык глядзець на ўсё вачыма Ягоды. І ўраце, Ягода зрабіў а мяне поўнаасно аднаго яму чалавека, у адноснах якога ён ведаў, што гэты чалавек яго не выдаць. І таму ні ў разгаворах са мною, ні ў разгаворах пры мне а іншымі ён не рабіў ніякіх сакрэтаў, не было ніякіх элементаў канспірацыі. Адсюль мая асабістая назіранні аб злучэннях, якія мне вядомы ад яго.

Аб змове ўпершыню я пачуў ад Ягоды ў 1934 годзе. Паступова асобнымі гутаркамі Ягода ўводзіў мяне ў курс контррэвалюцыйнай работы. Адарываў ад партыйнага жыцця, а ва ўсім яму слепа давяраў.

Ягода неяк у разгаворы казаў мне, што яны, гэта значыць — ён і старшыя за ім правыя, аб'ядналіся з трацкістамі і зноўцамі, што нармальна для іх, іх партыя, разлічваючы на гэты момант, пачала ўсім няма чаго, што для дасягнення ўласнай іх расправы астацца адзіны спосаб — гэта гвалтоўны спосаб прыходу да ўлады шляхам непасрэднага ўзброенага перавароту.

Адуя в галоўных ролях у перавароте, па яго словах, павінен быў выканаць Енукідзе і другая, бадай не менш важная роля, па яго словах, клалася на яго, Ягоды, пачынаў. У іх была сфера ўплыву: Крэмыль у Енукідзе, апарат НКВД — у Ягоды. Сам Ягода ў гэты раз не раз марыў, што ў выпадку ўдзяў перавароту ў будучым Соўнаркоме ён павінен быў быць старшын.

Вышынскі. Старшынёў Соўнаркома? Буланаў. Так. Партыйная работа клалася, па яго вызначэнню, на Томскага, Бухарына і Рыкава, прычым Томскі, як і быў, павінен быў астацца на ролі кіраўніка прафсаюзаў. Сакратарам ЦК павінен быў быць Рыкаў і Бухарын, прычым Ягода падкрэсліў, што калі ён будзе старшынёў Соўнаркома, — золь сакратароў ЦК пры ім будзе зусім іншай. Якой іменна — я наўрад ці змогу растлумачыць. Мне ўспамінаецца ў сувязі з гэтым паралель, якую Ягода праводзіў паміж будучым сакратаром будучага ЦК Бухарыным і Гельбсам. Павінен сказаць, што Ягода наогул модна захапляўся Гітлерам. Ён гаварыў аб тым, што Бухарын будзе ў яго не горш Гельбса. Мысль такая, што Бухарын будзе ў яго ў руках маршалаў, і будзе рабіць усё, што яму, Ягодзе, угодна.

Узброены пераварот, па вызначэнню Ягоды, яны прымуравалі абавязкова к вайне. Я некалькі Ягодзе недаўмысальнае пытанне: Я, уласна, не разумею — вайна, непасрэдна неабсяжна, напружанне становішча і ў гэты час ўрадавае патрабаванне — так на фронце справы могуць вельмі і вельмі пахвісна. Ягода мне на гэта праміа казаў, што я наўсім чалавек, калі думаю, што яны, вядучыя палітыку, пойдуць на пераварот, не гаварыўшыся з магчымымі і немгчымымі праціўнікамі СССР у вайне. Праціўнікамі называліся немцы і японцы. Ён праміа гаварыў, што ў іх існуе праміа даверанасць, што ў выпадку ўдзяў перавароту новы ўрад, які будзе скаротуваць, будзе прызнаць і ваяныя дзеянні будучы спыняць.

Вышынскі. За якіх умоваў?

Буланаў. Я баясь сказаць дакладна, але ў мяне ў памяці асталася наогул канцэпцыя і ўступак.

Вышынскі. Ці вядома вам аб тым, што Ягода быў, як член цэнтры правых, з'яваў з трацкістамі?

Буланаў. Зусім вядома, што Ягода быў у самай цеснай сувязі з лідэрамі правых. Ён быў з'яваў і ў трацкістах. Аб гэтым я мержую таму, што я быў не раз сведкаў яго непасрэдных вяданняў па лініі аператывнаў, якія ён адшываў асобам, вядоным пэўнай часткай работы, даваў у той або іншай меры праміа аб ўскосных ўказанні аб перагортванні спраў трацкістаў, надарот, аб згорванні раду спраў і трацістаў, і правых, і зноўцаў.

Каб не быць галаслоўным, я прывяду некалькі фактаў. Напрыклад, Ягода даў указанне, каб Углануў трымаўся, не выходзячы з такіх-та рамак у сваіх паказанні.

Вышынскі. Ці не прыпамінаеце вы заласную фігуру аднаго з папярэдніх працэсаў, фігуру Дрэйцера? Якія з ім у Ягоды былі адносіны?

Буланаў. Я памятаю, што не глядзячы на тое, што адпаведны начальнік аддзела меў усю канкрэтную дакладную даныя аб працяглай трацкіскай дзейнасці Дрэйцера, Дрэйцэр не быў арыштаваны.

Вышынскі. Ягода ведаў аб змоўніцкай дзейнасці Дрэйцера і прыкрываў яго?

Буланаў. Зусім так.

Вышынскі. А ці не памятаеце вы другую фігуру аднаго з папярэдніх працэсаў, не менш заласную, фігуру Івана Нікіціна Смірнова? Ці не вядома вам, ці быў і а ім з'яваў Ягода і ці не пакрываў ён яго?

Буланаў. З фактаў адносна Смірнова я ведаю дакладна, што калі Смірнова быў у турме, Ягода паслаў Малчанова і праз яго даў указанне Смірнову, у якіх рамках трымацца ў выпадку неабходнасці, калі ад яго патрэбуюць тая або іншая паказанні. Гэта зусім дакладна.

Вышынскі. А ці не вядома вам, што зрабіў Ягода, калі Смірнова з гэтай турмы даставілі ў Маскву?

Буланаў. Я ведаю, што Ягода парухіў свае звычайныя паводзіны. Ён звычайна ў турму не хадзіў, а па прыбыцці Смірнова хадзіў да яго. Вышынскі. Чым ён там займаўся?

Буланаў. Я чуў яго разгаворы з Малчанавым аб тым, што за паводзіны Смірнова на судзе ён, Ягода, спакойны.

Вышынскі. Значыць, ён яго аправаваў. Якія былі адносіны Ягоды да Каменева пасля зойбства Сергея Мірошніча Кірава?

Буланаў. Калі было вынесена рашэнне аб арышце Каменева і Зіноўева, Ягода паслаў мяне арыштаваць Каменева.

Вышынскі. З кім ён вас паслаў?

Буланаў. Я быў з Паукерам. Вышынскі. Хто такі Паукер?

Буланаў. Начальнік аператывнага аддзела.

Вышынскі. І разам з тым хто ён?

Буланаў. Чалавек, палкам азнаёмлены са змоўніцкімі спраамі і адзіна з выключна давераных людзей, які быў з'яваўчым з'яваўчым з Енукідзе.

Вышынскі. Ці не быў Паукер германскім разведчыкам?

Буланаў. Я даведаўся потым, што ён быў шпіёнам.

Вышынскі. Авінавачваемы Ягода, вам вядома было, што Паукер — германскі разведчык?

Ягода. Так, вядома.

Вышынскі. Садзіцеся. Значыць, Паукер і вы, Буланаў, былі паслааны Ягодзі арыштаваць Каменева. А Зіноўева хто павінен быў арыштаваць?

Буланаў. Па-мойму, Малчануў і Валовіч.

Вышынскі. Хто такі быў Малчануў?

Буланаў. Начальнік сакратыя-палітычнага аддзела НКВД і член арганізацыі.

Вышынскі. Якой арганізацыі? Над-паліцый арганізацыі правых?

Буланаў. Так.

Вышынскі. А Валовіч?

Буланаў. Валовіч — намеснік начальніка аператывнага аддзела, — вядома, што ён прычынаў да шпіянажа.

Вышынскі. Ці пацвярджаеце вы, Ягода, што Валовіч быў таксама германскім шпіёнам?

Ягода. Так, пацвярджаю.

Вышынскі. Падсудны Буланаў, пра-ктам вы інструктаваў Ягода на пра-ктам арышту Каменева і Зіноўева?

Буланаў. Інструктаж быў протым: прыяві, вобску не рабі. Гэта я і выкаваў.

Вышынскі. Вам невадама, дае ха-ваўся сакрэтны архіў Рыкава?

Буланаў. У Ягоды.

Вышынскі. Змоўніцкі архіў?

Буланаў. Калі-б ён не быў змоўніц-кім, наўрад ці Рыкаў такога надзейна-га мяса шукаў-бы.

Вышынскі. Самае надзейнае месца для іх архіва?

Буланаў. Пераходжу да змаху на жонкі Н. І. Ежова. Са слоў Ягоды, рашэнне аб зойбстве Нікала Іванавіча Ежова Ім, г. зн. цэнтрам, было пры-нята выключна з палітычнымі мэтамі. Гэта быў адзін з этапў або адна з мер да забеспячэння іх ад правату, як удзельнічаў змовы, а значыць, і заха-ваўны магчымаці ажыццяўлення і самай змовы. Прычым, якая паслу-жыла, каб вынесці такога рашэнне, бы-ло тое, што ноўвабаве тут-жа, аб гар-не, пасля зойбства Кірава, Ежоў па-длучэнню ЦК ВКП(б) наглядлаў за следствам. І а асабіста ад Ягоды ве-даю, што тут-жа ноўвабаве ва ўсёўра-стаўчым тэмпе абстраўся надзвычай-на непалаў Ягоды гэтай работай Н. І. Ежова. Ягода падкрэсліваў, што Ежоў казавыяна быстра, як ён гаварыў, казавыяна і ўсваявае ўсе асабістыя работы Упраўлення дзяржаўнай без-апаснасці і што няма абсалютна ні-якай упэўненасці ў тым, што ён, на-рэшце, не прыдзе праміа да выкрыцця сытуацыяна становішча рэчаў, да вы-крыцця змовы. Ягода, я ведаю гэта зноў-такі з разгавораў яго з радкам начальніка аператывнага аддзела і ў той-жа час членаў змоўніцкай аргані-зацыі, выкарстаў усё, каб дэзінфар-маваў Н. І. Ежова.

Рабілася ўсё, каб затруціць работу Ежова. І ўсё-ж такі к пачатку пер-шай троні 1936 года Ягода казаў праміа, што ў яго зусім няма не толькі ніякай упэўненасці, ніякай гарантыі, што Ежоў не дакапацца да спраў іх-або становішча рэчаў, але што, на-адварот, ён ужо цыпер пераконан, што-то стаць настолькі на верным шля-ху, што патрэбы якіхсці рашучых мер, каб лакалізаваць рэальна на-сеісную небяспеку.

У першай палове 1936 года я да-ведаўся ўпершыню, што ў свой час Я-года было вядома аб тым, як было а-рганізавана зойбства Кірава. Ягода ў-стане вядучага раздзялення кінуў фразу: «Злашча, Ежоў дакапацца і да-ленінградскай справы». Потым усма-наўмыслю, хаця ён звычайна ад мя-не нічога не ўтойваў, ён, папярэдзі-ўшы мяне аб выключнай канспіраты-ўнасці гэтага паведамлення, якога будзе зойбства, і лішні раз — у дзвасты або ў саракама — пабяжыўшы, у вы-падку чаго «адарваў галаву», — ска-заў, што яму было вядома, што рых-туецца змах на С. М. Кірава, што ў-Ленінградзе ў яго быў верны чалавек, асабістай даверы, — імясціні на-чальніка Упраўлення НКВД на Ленін-градскай вобласці Запарожак і што той арганізававу справу так, што зойб-ства Нікала Кірава было палачына, працэс гаворачы, было зроблена пры-прамым патуранні, а значыць і саде-лясці Запарожка. Я памятаю, што Я-года мелькам расказаў, лаючы паміж ін-шым Запарожка за яго не вельмі вя-лікую расправдасць: быў выпадак ледзь не правату, калі та памыліўся ахова за некалькі дзён да зойбства Кірава затрымаў Нікалаева і што ў-таго ў партфелі была знойдзена за-

пісная кніжка і рэвалвер, але За-парожак свечасова аслабіў яго. Ягода далей расказаў мне, што супрацоўнік Ленінградскага Упраўлення НКВД Барысаў быў прычынам да зойбства Кірава. Калі члены ўрада прыехалі ў Ленінград і выклікалі ў Смольныя гэта-га Барысава, каб дапытаць яго як сведкі зойбства Кірава, — Запарожак, будучы ўстрыжаны гэтым і апаасо-чыся, што Барысаў выдаць тых, хто стаў за спіноў Нікалаева, — пара-шыву Барысава зойбіць. Па ўказанню Ягоды, Запарожак зрабіў так, што ма-шына, якая везла Барысава ў Смоль-ны, падірнула аварыю, Барысаў быў пры гэтай аварыі зойбі і такім чынам яны пазбавіліся ад небяспечнага сведкі.

Небяспечна правату была настолькі-віданой для іх і рэальнай, што Я-года парухіў стаць на шлях больш ра-шучых дзеянняў, проста кажучы, ён рашыву зойбіць Н. І. Ежова. Са слоў Ягоды я ведаю, што летам 1936 года ён дурчыву другім асобам, не пра-ходзячым на гэтай справе, атручванне кватэры, у якой жыў Ежоў.

Калі Ягода быў знят з пасады Нар-кома Унутраных спраў, ён падпры-няў ужо прамое атручванне кабінета і той часткі пакоў, якія прыма-юць да кабінета ў будынку НКВД, там, дзе павінен быў работаль Н. І. Ежоў. Ён даў мне асабістае прамое-расправдзёнае падрываваць яд, а іменна — узды іртуць і растварыць-яе кіслотой. Гэта было 28 верасня 1936 года. Гэта дурчэнне Ягоды я-выканаў, раствар зрабіў. Апырэвае ка-бінета, у якім павінен быў сядзець Ежоў, і прылягаючых да яго пакоў, дарожкі, дываны і парт'ер было зой-блена Саволайнену ў прысутнасці мя-не і Ягоды. Гэта было 29 верасня. Я-года казаў мне, што гэта апырэваан-не граба рабіць 5—6—7 разоў, што і-было зроблена. Я два або тры разы гатаваў вядучыя флаконы гэтага рас-твару і перадаваў іх Саволайнену. Распырковаў гэты з пудльверзатара. Памятаю, што гэта быў вядучы ме-талічны балон з вядучай іртухай.

Павінен яшчэ дадаць, што 28 верас-ня, калі быў гэты разгавор, Ягода вы-нуў з саваіго шафіка, дае ў яго за-ходзілася пмаг яхсцікі рэчаў, у прыватнасці пухыроўку, і перадаў мне дзве ампулы, па знепнему выглядзе не рус-кай вытворнасці, сказаўшы мне пры- гэтым: гэта яды, якія граба распыр-каваць адначасова з іртухным растварам. Я гэта перадаў Саволайнену і той ра-спырковаў разам з іртухным рас-тварам.

Вышынскі. Скажыце, калі ласка, Я-года наогул цікавіўся ядамі?

Буланаў. Выклічна.

Вышынскі. У чым-жа выражаўся гэ-ты яго асобі інтэрас да ядаў?

Буланаў. Такая зацікаўленасць па-в'ялася ў яго, прыкладна, з 1934 года. Вышынскі. Гэты інтэрас да ядаў быў з'яваўчым з яго змоўніцкімі дзеяннямі і-планаў?

Буланаў. Зусім пэўна. Сячэ такі-быў, што ўсё сродкі дурчбы і пера-мошніца ў прымяненні сродкаў не-варта.

Вышынскі. І што пры перавароце я-можа адыграць важную ролю?

Буланаў. Ён нават казаў, як мя-не намаптача, — «рашаючы».

Вышынскі. Апрача аладзёйскай па-дрытхоўкі атручвання, накіраванага суп-роць Нікала Іванавіча Ежова, вам вядо-ма яшчэ якія-небудзь злучычынсты-такога-ж ролу, зробленыя Ягодзі і-вамі або толькі Ягодзі?

Буланаў. Так, мяне зусім дакладна-вядома аб умірэнні Менжынскага, Алескея Максімавіча Горскага і Максіма Алескевіча Пешкова.

Вышынскі. Раскажыце аб гэтых вы-падках коратка.

Буланаў. Умірэнне А. М. Горскага было падпрынята Ягодзі як адна з-рэальных мер да стварэння умоў вос-пеху ў выпадку ўдзяў перавароту. Я-года гаварыў, што калі правыя пера-каліліся, што Алескея Максімавіч не-толькі палкам і поўнаасно палэзлаў-палітыку партыі і ўрада, але і што і-сам а удаценым яму ітуэцыям у-ключыўся ў будаўніцтва сацыялі-стычнага дзяржавы, то яны прышлі ад-падушы да выводу, што ў выпадку ў-дзяў перавароту Алескея Максімавіч узніме адкрыта голас супроць іх, а-пры тым аўтарытэту, які Горкі меў ва-ўсім слабах насельніцтва ў Советскім Со-юзе, і пры тым яго выключным а-значэнні перад культурна мыслычымі-людзьмі за граніцай, гэты бунт — як-Ягода гаварыў — Горска супроць но-ваў улады быў-бы выключным са сва-іх вынікаў. Таму яны парухілі свеч-асова ўбраць Горскага.

Са слоў Ягоды я ведаю, што ў гэтым злучычынстве прымаў удзел доктор Ле-віна, прафесар Плетніў і сакратар Го-ркага — Кручовы. Я асабіста некалькі-разаў чуў, як Ягода інструктаваў Кручова аб тым, што ён павінен па-старатца прадуціць Алескея Максі-мавіча.

Вышынскі. А ўмірэнне Менжын-скага было зроблена па прамых ука-заннях Ягоды?

Буланаў. Па ўказанню Ягоды. Пры-чым павінен сказаць, калі ва ўмір-энні Горскага былі, як ён гаварыў, вы-ключна палітычныя матывы, то тут я-ад яго ведаю аб матывах ужо асабі-стага парадку.

Вышынскі. Гэта значыць?

Буланаў. Аб асабістых матывах ча-лавека, які хоча ўсім сродкамі, усімі-шляхамі зрабіць сабе кар'еру, г. зн. на-аскорыць вызваленне паста, зрабіць-паст старшын АДПУ вакантным, лі-чачы, вядома, што пры гэтым стано-вішчы ён, Ягода, адзіная кандыдату-ра на пост старшын.

Вышынскі. Гэта вач аніаля?

Буланаў. Вядома, тут адгрывалі-ролю і палітычныя матывы. Цэнтру-

правых, наогул змоўчыкам больш-чым цікава было мець на чале карнага-аргана свайго чалавека, аднаго са сваіх-лідэраў, г. зн. старшыню гарантыі, а-маль поўную магчымасць любіць ка-ці захаваць у вяду.

У 1933 годзе ён мне казаў праміа, што ён парухіў паскорыць, г. зн. по-дпрасту гаворачы, знішчыць Менжын-скага, што ён да гэтай справы прыста-саваў доктора Левіна, але што ў Леві-на ш'осці не вышла. Потым я ад яго-ведаю дакладна, што ён у якасці пра-мога выканаўчым прыцягнуў доктора-Казавога.

Вышынскі. Падсудны Ягода, вы тулі-паказанні Буланава па паводу атру-чвання Менжынскага?

Ягода. Так, Чуў.

Вышынскі. Пасля гэтых паказанні-ў, якімі ўжываліся ваш удзел у атруч-ванні, вы будзеце прадаваць ад-маўляць гэты ўпад?

Ягода. Не, я пацвярджаю свой удзел.

Вышынскі. Падсудны Буланаў, а-ўмірэнне Максіма Пешкова — гэта-таксама справа рук Ягоды?

Буланаў. Вядома.

Вышынскі. Падсудны Ягода, што вы-скажаце на конт гэтага?

Ягода. Прыяваўчы свой удзел у хва-робе Пешкова, я хадзіўца перад суд-ом усё гэтае пытанне перанесці на-закрыта пасяджэнні.

Вышынскі. І вы супярэчу.

Падсудны Буланаў, воль вы нам ра-сысавалі тут страшэнную карціну ра-ду алачынстваў, зробленых вамі пад-кіраўніцтвам Ягоды. Хто яшчэ з кіраў-

нікоў «права-трацкіскага блока» ўдзель-нічаў у гэтых злучычынствах, па-ваших-дзях?

Буланаў. Мне Ягода гаварыў праміа, што рашэнне аб атручванні Ежова і-ўмірэнні Горскага было прынята Ры-кавым, Бухарыным...

Вышынскі. І Енукідзе?

Буланаў. І Енукідзе само-сабой.

Вышынскі. Словам, галоўкай «пра-ва-трацкіскага блока»?

Буланаў. Само-сабой зразумела.

Вышынскі. Падсудны Рыкаў, ці вядо-ма вам аб тым, што было прынята «права-трацкіскага блока» рашэнне-фізічна знішчыць Алескея Максімавіча-Горскага?

Рыкаў. Не.

Вышынскі. А што вам вядома было-аб гэтым?

Рыкаў. Мне Енукідзе падаваў, што-трацкісты і зноўцамі называўчыя за-кляпочам тым уплывам, які набывае-Горкі, што ён з'яўляецца рашучым-прыхільнікам Сталіна і генеральнай-лі-ній партыі. Таму, як ён выраўцаў, яны-лічыв неабходным з прычыны такога-значэння Горскага, а значэнне яго і-за-граніцай і ў нас не патрабуе пацвяр-дзэння, — яны настойваюць, як ён-выраўцаў, на ліквідацыі яго паліты-чнай актыўнасці.

Вышынскі. Значыць, Енукідзе гавары-ў аб неабходнасці ліквідаваць па-літычнаю актыўнасці Горскага?

Рыкаў. Так.

Вышынскі. Якім чынам і ў якім сэнсе?

Рыкаў. Ён гаварыў настолькі ў па-вышаных тонах або рэзка варожых вы-

ДОПЫТ ПАДСУДНАГА ЯГОДЫ *)

Старшынствуючы Ульрых. Падсудны Ягода, паказанні, якія вы давалі на папярэднім следстве, вы пацвярджаеце?

Ягода. Я пацвярджаю.

Старшынствуючы Ульрых. Што вы жадаеце сказаць суду аб ваших алачын-ствах?

Ягода. Пачатак майй антысавецкай-дзейнасці граба аднесці да 1928 года, калі я ўступіў у антысавецкую аргані-зацыю правых. Гэтым папярэдзічаль-мае перагаворы з Рыкавым, а якім у-мяне былі даволі дружаскія асабістыя-адносіны.

Асабістасць майго становішча ў аргані-зацыі заключалася, галоўным чы-нам, у тым, што я, як намеснік стар-шын Аб'яднанага дзяржаўнага палі-тычнага ўпраўлення, у той час не мог-удзельнічаць у адкрытай контррэ-валюцыйнай барацьбе правых і знаходзі-ўся ў заапасраваным становішчы.

Аб такой майй ролі ў арганізацыі пра-вых волькі палітычны чалавек: Рыкаў, Бухарын, Углануў, Сміроў А. П. (Фам), Томскі.

На першым этапе барацьбы правых-супроць саветскай улады майя роля а-ключалася ў тым, што я забеспячываў-арганізацыю правых — Рыкава і Буха-рына — тэаічычна падабранымі са-крэтнымі матэрыяламі АДПУ, якія-лічы — Бухарын і Рыкаў — скарэсты-ў ў свой барацьбе супроць партыі.

У далейшым, калі правыя перайшлі-на нелегальнае становішча ў барацьбе-з партыяй і саветскай уладай, цэнтрам-праваў была на мяне ўскладзена за-дача агароджання арганізацыі правых ад-правалу. І па гэтай дагаворанасці я на-працягу раду год прымаў усё меры да-таго, каб агародзіць арганізацыю пра-вых, у асабістасці яе цэнтру, ад пра-валу. Я павінен тут з усёй адказнасцю-заявіць, што віноў таму, што саветска-ўлада і органы НКВД тоскі ў 1927—1928 гадах змаглі ўскрыць і ліквідаваць-контррэвалюцыйную дзейнасць аргані-зацыі правых і «права-трацкіскага-блока», з'яўляецца мая адрапніцкая ра-бота ў сістэме Народнага Камісарыята-Унутраных спраў. Калі-б саветска-разведка была асабіста ад контррэ-валюцыйнай групы правых і шпіёнаў, я-яны дзякуючы мне сязалі ў апарате-НКВД змова супроць саветскай улады-несумненна была-б ўскрыта ў сваім-варудку.

Гэту сваю віну я палкам прызнаю-перад саветскай уладай. Пойбч з гэтым-адказнасць за ўсё гэта павінен падзе-ліцца са мной сядзячым тут на лаве па-дсудных, у першую чаргу Рыкаў і Буха-рыны.

ПРАЦЭС АНТЫСОВЕЦКАГА „ПРАВА-ТРАЦКІСЦКАГА БЛОКА“

ПРАЦЯГ ДОПЫТУ ПАДСУДНАГА ЯГОДЫ

рашэнне аб фізічным устрыненні Горкага.

Я заўважу, што сёлета тут на даве падсудны Рыкаў, Бухарын і інш. клош поўную адказнасць за гэтыя тэрарыстычныя акты. Я заўважу, што па іх рашэнню гэтыя акты былі ажыццэваны.

Пасля назачэння Ежова Народным Камісарам Унутраных спраў было вусім ясна, што ўся дзейнасць нашай групы, а таксама „права-трацкісцкага блока“ будзе выкрэта. Ёгоў пачаў раэгрэм кадрэў змоўшчыкаў і, няўдма, мог дабрацца да цэнтра блока і да мяне, у прыватнасці.

І вось, у імя выратавання нашай арганізацыі, у імя выратавання Рыкава, Бухарына і інш. мы рашылі зацьвіць Ежова. Атручванне праводзіў Буланав. Я не адмаўляю таго факта пацвердзі на патрабаванні Ежовіце гораў Трацкаму права Мірава-Абрамава.

Вышынскі. Скажыце, падсудны Ягода, вы ў сваёй злычыннай дзейнасці пакрываў меншавікоў?

Ягода. Я не змагу вам адказаць на гэтае пытанне.

Вышынскі. Дазвольце мне прад'явіць Ягодзе яго паказанні ў тэме П-м, ліст справаў 196.

«Пытанне: вам прад'яўляюцца дакументы ў матэрыялах НКВД, у якіх падамаляецца аб меншавіцкім цэнтры за граніцай і аб актыўнай яго рабоце ў СССР...»

Вы прыпамінаеце гэты факт?

Ягода. Так, я ведаю, а толькі не змагу на гэта адказаць тут.

Вышынскі. На гэтым дакуменце ў лістападзе 1935 года накірэвана наступная рэзалюцыя: «Гэта даўно не партыя і вапша з імі не варта».

«Адказ: Так, гэта рэзалюцыя пісаў я... і далей вапа тлумачыць: «...гэта толькі адна з праяў таго, як я абаргаў ад правалу і альянсу удар ад меншавікоў, таму што яны знаходзіліся ў кантакце з правымі». Пацвярджаеце гэта?»

Ягода. Так, я пацвярджаю.

Вышынскі. На аснове якіх фактаў? Ягода. На аснове таго, што выказаў Троцкі ў асабістым разгаворы са мной.

Вышынскі. Вы пацвярджаеце тое, што вы паказалі на судзе, што Троцкі перадаў праз вас дырэктыву аб фізічным анішчэнні Горкага?

Ягода. Так, я пацвярджаю.

Вышынскі. Падсудны Бессонаў, вы пацвярджаеце, што адносны Троцкага да Алексія Максімавіча Горкага былі рэзка адмоўныя?

Бессонаў. Так, я пацвярджаю.

Вышынскі. На аснове якіх фактаў? Бессонаў. На аснове таго, што выказаў Троцкі ў асабістым разгаворы са мной.

Вышынскі. Вы пацвярджаеце тое, што вы паказалі на судзе, што Троцкі перадаў праз вас дырэктыву аб фізічным анішчэнні Горкага?

Бессонаў. Так, я пацвярджаю.

Вышынскі. Скажыце, правільнае варажак акт ад Горкі ці звязаву Томскі з пытаннем аб звяржэнні совецкага ўрада?

Бухарын. Па сутнасці звязаву.

Вышынскі. Значыць, вы ведалі, што ідзе гутарка аб якіхсьці варажым акце супроць Горкага?

Бухарын. Так.

Вышынскі. Калі гавораць аб варажым акце, то можна разумець і вельмі сур'ёзныя варажыя акты, як да тэрарыстычных?

Бухарын. Так, ад выступлення ў друку аб непрыемнага разгавора да тэрарыстычнага акта — амплітуда хістання вельмі вялікая.

Вышынскі. Не выключана, што іменна тады і ішла гутарка аб фізічным устрыненні, аб забойстве Горкага?

Бухарын. Цяпер я лічу, што гэта не выключана.

Бессонаў. Так, я перадаў гэта задаве Троцкага Пятакову.

Вышынскі. Вам вядома, падсудны Бухарын, што гэтыя варажыя адносны да Горкага мелі месца не толькі а боку Троцкага, але і трацкістаў?

Бухарын. Так, вядома, таму што Троцкі і трацкісты гэта адзіная сутнасць. Змоўшчыкі падпарадкоўваліся яму на ваенным манер. У 1935 годзе Томскі мне сказаў, што Троцкі рыхтуе якуюсьці варажыю акцыю або варажы акт супроць Горкага.

Вышынскі. Вы сам не сказаў, чаму трацкісты рыхталі гэту варажыю акцыю, або акт супроць Горкага?

Бухарын. Ён гэтага не сказаў. Ён сказаў, што гэта акцыя супроць «сталініна Горкага», ён абарона сацыялістычнага будаўніцтва наогул, сталінскай партыінай палітыкі ў прыватнасці. Думаю, што тут гутарка ішла аб тым вялікім рэзанансе, які кожнае слова Алексія Максімавіча мела на міжнароднай арэне наогул, у інтэлігенцы ў прыватнасці.

Вышынскі. Скажыце, правільнае варажак акт ад Горкі ці звязаву Томскі з пытаннем аб звяржэнні совецкага ўрада?

Бухарын. Па сутнасці звязаву.

Вышынскі. Значыць, вы ведалі, што ідзе гутарка аб якіхсьці варажым акце супроць Горкага?

Бухарын. Так.

Вышынскі. Калі гавораць аб варажым акце, то можна разумець і вельмі сур'ёзныя варажыя акты, як да тэрарыстычных?

Бухарын. Так, ад выступлення ў друку аб непрыемнага разгавора да тэрарыстычнага акта — амплітуда хістання вельмі вялікая.

Вышынскі. Не выключана, што іменна тады і ішла гутарка аб фізічным устрыненні, аб забойстве Горкага?

Бухарын. Цяпер я лічу, што гэта не выключана.

Вышынскі. Скажыце, правільнае варажак акт ад Горкі ці звязаву Томскі з пытаннем аб звяржэнні совецкага ўрада?

Бухарын. Па сутнасці звязаву.

Вышынскі. Значыць, вы ведалі, што ідзе гутарка аб якіхсьці варажым акце супроць Горкага?

Бухарын. Так.

Вышынскі. Калі гавораць аб варажым акце, то можна разумець і вельмі сур'ёзныя варажыя акты, як да тэрарыстычных?

Бухарын. Так, ад выступлення ў друку аб непрыемнага разгавора да тэрарыстычнага акта — амплітуда хістання вельмі вялікая.

Вышынскі. Не выключана, што іменна тады і ішла гутарка аб фізічным устрыненні, аб забойстве Горкага?

Бухарын. Цяпер я лічу, што гэта не выключана.

Вышынскі. Скажыце, правільнае варажак акт ад Горкі ці звязаву Томскі з пытаннем аб звяржэнні совецкага ўрада?

Бухарын. Па сутнасці звязаву.

Вышынскі. Значыць, вы ведалі, што ідзе гутарка аб якіхсьці варажым акце супроць Горкага?

Бухарын. Так.

Вышынскі. Калі гавораць аб варажым акце, то можна разумець і вельмі сур'ёзныя варажыя акты, як да тэрарыстычных?

Бухарын. Так, ад выступлення ў друку аб непрыемнага разгавора да тэрарыстычнага акта — амплітуда хістання вельмі вялікая.

Вышынскі. Не выключана, што іменна тады і ішла гутарка аб фізічным устрыненні, аб забойстве Горкага?

Бухарын. Цяпер я лічу, што гэта не выключана.

Вышынскі. Скажыце, правільнае варажак акт ад Горкі ці звязаву Томскі з пытаннем аб звяржэнні совецкага ўрада?

Бухарын. Па сутнасці звязаву.

Вышынскі. Значыць, вы ведалі, што ідзе гутарка аб якіхсьці варажым акце супроць Горкага?

Бухарын. Так.

Вышынскі. Калі гавораць аб варажым акце, то можна разумець і вельмі сур'ёзныя варажыя акты, як да тэрарыстычных?

Бухарын. Так, ад выступлення ў друку аб непрыемнага разгавора да тэрарыстычнага акта — амплітуда хістання вельмі вялікая.

Вышынскі. Не выключана, што іменна тады і ішла гутарка аб фізічным устрыненні, аб забойстве Горкага?

Бухарын. Цяпер я лічу, што гэта не выключана.

Вышынскі. Скажыце, правільнае варажак акт ад Горкі ці звязаву Томскі з пытаннем аб звяржэнні совецкага ўрада?

Бухарын. Па сутнасці звязаву.

Вышынскі. Значыць, вы ведалі, што ідзе гутарка аб якіхсьці варажым акце супроць Горкага?

Бухарын. Так.

Вышынскі. Калі гавораць аб варажым акце, то можна разумець і вельмі сур'ёзныя варажыя акты, як да тэрарыстычных?

Бухарын. Так, ад выступлення ў друку аб непрыемнага разгавора да тэрарыстычнага акта — амплітуда хістання вельмі вялікая.

Вышынскі. Не выключана, што іменна тады і ішла гутарка аб фізічным устрыненні, аб забойстве Горкага?

Бухарын. Цяпер я лічу, што гэта не выключана.

Вышынскі. Скажыце, правільнае варажак акт ад Горкі ці звязаву Томскі з пытаннем аб звяржэнні совецкага ўрада?

Бухарын. Па сутнасці звязаву.

Бессонаў. Так, я перадаў гэта задаве Троцкага Пятакову.

Вышынскі. Вам вядома, падсудны Бухарын, што гэтыя варажыя адносны да Горкага мелі месца не толькі а боку Троцкага, але і трацкістаў?

Бухарын. Так, вядома, таму што Троцкі і трацкісты гэта адзіная сутнасць. Змоўшчыкі падпарадкоўваліся яму на ваенным манер. У 1935 годзе Томскі мне сказаў, што Троцкі рыхтуе якуюсьці варажыю акцыю або варажы акт супроць Горкага.

Вышынскі. Вы сам не сказаў, чаму трацкісты рыхталі гэту варажыю акцыю, або акт супроць Горкага?

Бухарын. Ён гэтага не сказаў. Ён сказаў, што гэта акцыя супроць «сталініна Горкага», ён абарона сацыялістычнага будаўніцтва наогул, сталінскай партыінай палітыкі ў прыватнасці. Думаю, што тут гутарка ішла аб тым вялікім рэзанансе, які кожнае слова Алексія Максімавіча мела на міжнароднай арэне наогул, у інтэлігенцы ў прыватнасці.

Вышынскі. Скажыце, правільнае варажак акт ад Горкі ці звязаву Томскі з пытаннем аб звяржэнні совецкага ўрада?

Бухарын. Па сутнасці звязаву.

Вышынскі. Значыць, вы ведалі, што ідзе гутарка аб якіхсьці варажым акце супроць Горкага?

Бухарын. Так.

Вышынскі. Калі гавораць аб варажым акце, то можна разумець і вельмі сур'ёзныя варажыя акты, як да тэрарыстычных?

Бухарын. Так, ад выступлення ў друку аб непрыемнага разгавора да тэрарыстычнага акта — амплітуда хістання вельмі вялікая.

Вышынскі. Не выключана, што іменна тады і ішла гутарка аб фізічным устрыненні, аб забойстве Горкага?

Бухарын. Цяпер я лічу, што гэта не выключана.

Вышынскі. Скажыце, правільнае варажак акт ад Горкі ці звязаву Томскі з пытаннем аб звяржэнні совецкага ўрада?

Бухарын. Па сутнасці звязаву.

Вышынскі. Значыць, вы ведалі, што ідзе гутарка аб якіхсьці варажым акце супроць Горкага?

Бухарын. Так.

Вышынскі. Калі гавораць аб варажым акце, то можна разумець і вельмі сур'ёзныя варажыя акты, як да тэрарыстычных?

Бухарын. Так, ад выступлення ў друку аб непрыемнага разгавора да тэрарыстычнага акта — амплітуда хістання вельмі вялікая.

Вышынскі. Не выключана, што іменна тады і ішла гутарка аб фізічным устрыненні, аб забойстве Горкага?

Бухарын. Цяпер я лічу, што гэта не выключана.

Вышынскі. Скажыце, правільнае варажак акт ад Горкі ці звязаву Томскі з пытаннем аб звяржэнні совецкага ўрада?

Бухарын. Па сутнасці звязаву.

Вышынскі. Значыць, вы ведалі, што ідзе гутарка аб якіхсьці варажым акце супроць Горкага?

Бухарын. Так.

Вышынскі. Калі гавораць аб варажым акце, то можна разумець і вельмі сур'ёзныя варажыя акты, як да тэрарыстычных?

Бухарын. Так, ад выступлення ў друку аб непрыемнага разгавора да тэрарыстычнага акта — амплітуда хістання вельмі вялікая.

Вышынскі. Не выключана, што іменна тады і ішла гутарка аб фізічным устрыненні, аб забойстве Горкага?

Бухарын. Цяпер я лічу, што гэта не выключана.

Вышынскі. Скажыце, правільнае варажак акт ад Горкі ці звязаву Томскі з пытаннем аб звяржэнні совецкага ўрада?

Бухарын. Па сутнасці звязаву.

Вышынскі. Значыць, вы ведалі, што ідзе гутарка аб якіхсьці варажым акце супроць Горкага?

Бухарын. Так.

Вышынскі. Калі гавораць аб варажым акце, то можна разумець і вельмі сур'ёзныя варажыя акты, як да тэрарыстычных?

Бухарын. Так, ад выступлення ў друку аб непрыемнага разгавора да тэрарыстычнага акта — амплітуда хістання вельмі вялікая.

Вышынскі. Не выключана, што іменна тады і ішла гутарка аб фізічным устрыненні, аб забойстве Горкага?

Бухарын. Цяпер я лічу, што гэта не выключана.

Вышынскі. Скажыце, правільнае варажак акт ад Горкі ці звязаву Томскі з пытаннем аб звяржэнні совецкага ўрада?

Бухарын. Па сутнасці звязаву.

Вышынскі. Значыць, вы ведалі, што ідзе гутарка аб якіхсьці варажым акце супроць Горкага?

Бухарын. Так.

Вышынскі. Калі гавораць аб варажым акце, то можна разумець і вельмі сур'ёзныя варажыя акты, як да тэрарыстычных?

Бухарын. Так, ад выступлення ў друку аб непрыемнага разгавора да тэрарыстычнага акта — амплітуда хістання вельмі вялікая.

Вышынскі. Не выключана, што іменна тады і ішла гутарка аб фізічным устрыненні, аб забойстве Горкага?

Бухарын. Цяпер я лічу, што гэта не выключана.

Вышынскі. Скажыце, правільнае варажак акт ад Горкі ці звязаву Томскі з пытаннем аб звяржэнні совецкага ўрада?

Бухарын. Па сутнасці звязаву.

РАНІШНЯЕ ПАСЯДЖЭННЕ 9 САКАВІКА

ДОПЫТ ПАДСУДНАГА ПЛЕТНІВА *)

Старшынювачы Ульрых. Падсудны Плетнёў, раскажыце суду аб вашых злычынствах перад совецкай уладай.

Плетнёў. Летам 1934 года да мяне звярнуўся доктар Левін і сказаў, што мяне хоча бацьчыка Ягода, пры чым сказаў, што ён будзе да мяне звяртацца не як пацям. Праз некалькі дзён за мной прыйшла машына, і я быў прывезены ў кабінет Ягоды. Ён пачаў са мной гутарку на палітычную тэму. Ён сказаў, што насцява пераварот, у якім ён удзельнічае; з іншымі асоб ён назваў толькі аднаго Ежовіца. Праз некаторы час Левін апрача Ежовіца назваў мне ўдзельнікаў антысавецкай амерыі яшчэ Рыкава. Ягода сказаў, што яны прымалі ўдзел у прыватнасці гэтага пытання.

Вышынскі. Па паводу Рыкава мы гэтае пытанне выветлілі. Рыкаў прызнаў, што ў разгаворы з Ежовіца ў іх стаяла пытанне аб магчымасці тэрарыстычнага акта.

(Звяртаецца да Бухарына). Я хачу вас запытаць, падсудны Бухарын, вам вядома, якія былі адносны Алексія Максімавіча да Троцкага?

Бухарын. Рэзка адмоўныя.

Вышынскі. А вам вядома, якія адносны былі Троцкага да Алексія Максімавіча Горкага?

Бухарын. Таксама — рэзка адмоўныя.

Вышынскі. Падсудны Бессонаў, вы пацвярджаеце, што адносны Троцкага да Алексія Максімавіча Горкага былі рэзка адмоўныя?

Бессонаў. Так, я пацвярджаю.

Вышынскі. На аснове якіх фактаў? Бессонаў. На аснове таго, што выказаў Троцкі ў асабістым разгаворы са мной.

Вышынскі. Вы пацвярджаеце тое, што вы паказалі на судзе, што Троцкі перадаў праз вас дырэктыву аб фізічным анішчэнні Горкага?

Бухарын. Цяпер я лічу, што гэта не выключана.

Вышынскі. Скажыце, правільнае варажак акт ад Горкі ці звязаву Томскі з пытаннем аб звяржэнні совецкага ўрада?

Бухарын. Па сутнасці звязаву.

Вышынскі. Значыць, вы ведалі, што ідзе гутарка аб якіхсьці варажым акце супроць Горкага?

Бухарын. Так.

Вышынскі. Калі гавораць аб варажым акце, то можна разумець і вельмі сур'ёзныя варажыя акты, як да тэрарыстычных?

Бухарын. Так, ад выступлення ў друку аб непрыемнага разгавора да тэрарыстычнага акта — амплітуда хістання вельмі вялікая.

Вышынскі. Не выключана, што іменна тады і ішла гутарка аб фізічным устрыненні, аб забойстве Горкага?

Бухарын. Цяпер я лічу, што гэта не выключана.

Вышынскі. Скажыце, правільнае варажак акт ад Горкі ці звязаву Томскі з пытаннем аб звяржэнні совецкага ўрада?

Бухарын. Па сутнасці звязаву.

Вышынскі. Значыць, вы ведалі, што ідзе гутарка аб якіхсьці варажым акце супроць Горкага?

Бухарын. Так.

Вышынскі. Калі гавораць аб варажым акце, то можна разумець і вельмі сур'ёзныя варажыя акты, як да тэрарыстычных?

Бухарын. Так, ад выступлення ў друку аб непрыемнага разгавора да тэрарыстычнага акта — амплітуда хістання вельмі вялікая.

Вышынскі. Не выключана, што іменна тады і ішла гутарка аб фізічным устрыненні, аб забойстве Горкага?

Бухарын. Цяпер я лічу, што гэта не выключана.

Вышынскі. Скажыце, правільнае варажак акт ад Горкі ці звязаву Томскі з пытаннем аб звяржэнні совецкага ўрада?

Бухарын. Па сутнасці звязаву.

Вышынскі. Значыць, вы ведалі, што ідзе гутарка аб якіхсьці варажым акце супроць Горкага?

Бухарын. Так.

Вышынскі. Калі гавораць аб варажым акце, то можна разумець і вельмі сур'ёзныя варажыя акты, як да тэрарыстычных?

Бухарын. Так, ад выступлення ў друку аб непрыемнага разгавора да тэрарыстычнага акта — амплітуда хістання вельмі вялікая.

Вышынскі. Не выключана, што іменна тады і ішла гутарка аб фізічным устрыненні, аб забойстве Горкага?

Бухарын. Цяпер я лічу, што гэта не выключана.

Вышынскі. Скажыце, правільнае варажак акт ад Горкі ці звязаву Томскі з пытаннем аб звяржэнні совецкага ўрада?

Бухарын. Па сутнасці звязаву.

Вышынскі. Значыць, вы ведалі, што ідзе гутарка аб якіхсьці варажым акце супроць Горкага?

Бухарын. Так.

Вышынскі. Калі гавораць аб варажым акце, то можна разумець і вельмі сур'ёзныя варажыя акты, як да тэрарыстычных?

Бухарын. Так, ад выступлення ў друку аб непрыемнага разгавора да тэрарыстычнага акта — амплітуда хістання вельмі вялікая.

ПРАЦЭС АНТЫСОВЕЦКАГА „ПРАВА-ТРАЦКІСЦКАГА БЛОКА“

ПРАЦЯГ ДОПЫТУ ПАДСУДНАГА КАЗАКОВА

мне? Ягода адказаў: «Вы павіны з доктарам Левіным выправаць такі метад лячэння Менжынскага, каб ён хутчэй скончыў сваё бескарснае і многім перажджае жыццё. Паглядзіце на вас, што, калі вы ўдзяце супраціўляцца, я змагу в вамі справіцца. Вы ад мяне нікуды не ўцякаце...»

Я зразумець, што папаў у судасныя сістэмы. У канцы лістапада я бацьку Левіна і разам з ім быў выправаў метад, які заключаўся ў наступным: перш за ўсё былі скарыстаны дзве асноўныя ўласцівасці бялка і бялковых прадуктаў. Першае: прадукты бялкавага распаду — гідролізы маюць уласцівасць умацняць дэзінфекцыйнае ўздзеянне. Другое: лізаты паднімаюць адчувальнасць арганізма. Вось гэтыя дзве ўласцівасці і былі скарыстаны.

Па-другое, былі скарыстаны асаблівасці арганізма Менжынскага, камбінацыя бронхіальнай астмы і грудной жабы.

Калі вы мяне запытаеце, ці трэба было Менжынскаму даваць вліццывыя сімптымаконтрыны, то я павінен сказаць — так, калі былі б толькі бронхіальная астма, але даваць было неабходна, бо ў яго мелася грудная жаба.

І толькі неўжыў маю дачу прадарыў мазавага слою надпочечніка пры камбінацыі гэтых хвароб.

Вышынскі. Неўжыў ці з загады абдуманымі мэтай?

Казкоў. Ці з загады абдуманымі мэтай?

Вышынскі. З азначанымі мэтай?

Казкоў. Не, тут было чыстае злачынства. Паступова ўключаліся адны прэпараты і выключаліся другія. Таму я не ведаю, ці маглі самі гэтыя прэпараты даць той эфект, які яны павіны былі даць. Трэба было яшчэ ўключыць рад сардэчных лекаў, якіх у Менжынскага было вельмі мала.

Уздзеянне гэтых лекаў павінна было ўздымаць і такім парадкам даваць лізаты, потым быў пераход на лячэнні лізатамі, затым давалі сардэчныя лекаў. У выніку такога «лічэння» наступіла вельмі слабая, і Менжынскі скончыўся з 9 на 10 маі.

Я ведаю, вы мяне запытаеце — чаму я не наведваў аб гэтым злачынстве савецкім органам. Ягода трываў мяне пад субтым наглядан. Гэта я ведаў. Гэта я адчуваў.

Вы мяне запытаеце, магчыма, якія-ж матывы глумілі мяне маёй чыстай? Я павінен сказаць — матывы нізменнага страху. Ягода займаў высокі пост. І другі момант: у сапачні знаходзілася большасць урачоў маіх навуковых праціўнікаў. Я думаю, што, можа быць, наступіў момант, калі я змагу свабодна працаваць, можа быць, Ягода сумее спыніць іх.

Вышынскі. Ва ўзагароду за ваша злачынства?

Казкоў. Так.

Вышынскі. Вы гаворыце, што ў вас былі меркаванні чыста кар'ернага парадку. Супроць вас была настроена медыцынская навука і вы разлічалі ўтрыманні вапны праціўнікаў?

Казкоў. Гэта значыць нейтралізаваць і даць мне свабодна працаваць або ж стрываць іх.

Вышынскі. І вы тады будзеце весті навуковую работу?

Казкоў. Гэта значыць я буду свабодна працаваць.

Вышынскі. А да гэтага часу працавалі не свабодна ў нашай краіне?

Казкоў. У той перыяд я з велькім ушмацэннем працаваў.

Вышынскі. Гэта ваша асабістае перажыванне, таму што аспрабавалася значэнне вашай навуковай работы. Але я пытаю, ляржава забяспечыла ўсе матэрыялы вашай навуковай работы?

Казкоў. Дзяржава мяне забяспечыла поўнасьцю, але аспрабаванне. Савецкай дзяржавы быў дан вам інстытут?

Казкоў. Так.

Вышынскі. Вялікі або маленькі?

Казкоў. Лешны інстытут у Саюзе.

Вышынскі. Сродкі былі дадзены?

Казкоў. Так.

Вышынскі. Вялікі, гіганцкі. Як вы асмеліваецеся гаварыць тое, што вы зараз казалі? Вы і тут думаліе падлічыць. Прадаўжаеце вапны глуміць.

Казкоў. Суд для мяне з'яўляўся зараз тым момантам, калі я магу часна расказаць аб усім здарыўшымся і, перш за ўсё, унутрана вызнацца ад усвядомлення збройнага злачынства.

Вышынскі. Скажце, калі ласка, вашу формулу № 2, пры дапамозе якой вы пагубілі Менжынскага? Вось гэты ліст печані.

Казкоў. Ліст печані неабходна пры бронхіальнай астме, пры грудной жабе...

Вышынскі. Ліст шчытавідай залозы?

Казкоў. Неабходна пры бронхіальнай астме і проціпаказан пры грудной жабе.

Вышынскі. А ліст прыдатка мазага?

Казкоў. Протіпаказан пры грудной жабе.

Вышынскі. А ліст мазавага слою надпочечніка?

Казкоў. Протіпаказан.

Вышынскі. Вы ўводзілі гэты лізаты ў якіх мэтах?

Казкоў. У азначаных мэтах.

Вышынскі. У мэтах забойства?

Казкоў. Так, так.

Вышынскі. Хто кантраляваў вапны рэзультат?

Казкоў. Ніхто не кантраляваў.

Вышынскі. Я працу экспертызу адказаў на пытанне, ці быў які-небудзь кантроль за лізатамі Казакова, ці ён мог даць тую ўсе, што хацеў? Я працу экспертызу адказаў і на пытанне, ці адгаворіў ролю гэтых тры лізаты ў азначаным атручванні Менжынскага?

Старшыністуючы Ульрых. У абароны ёсць пытанні?

Абаронца Комадаў. Пры вапным спаканіце а Ягода і лістапада 1933 г. ён патрабаваў паўнага метаду лячэння ці пэўных рэзультатаў?

Казкоў. Ён патрабаваў такога метаду лячэння, які паскорыў бы смерць Менжынскага.

Абаронца Комадаў. Як вы зразумелі, што трэба было Ягодзе?

Казкоў. Ягодзе трэба было хутчэй вызваліцца ад Менжынскага.

Абаронца Комадаў. Хутчэйшай смерць Менжынскага? І вы далі ягоду дзейнічаць імяна ў гэтым напрамку?

Казкоў. Так.

Абаронца Комадаў. Як хутка наступіла смерць Менжынскага пасля разгавору з Ягодзі?

Казкоў. Праз 6 месяцаў. Гэты разгавор быў 6 лістапада 1933 года, а смерць наступіла 10 маі 1934 года.

Вышынскі (да Казакова). На пытанне абароны тав. Комадаў вы казалі, што Ягодзе было ўсёроўна, як вы еліце Менжынскага, яму патрэбна быў толькі рэзультат, г. зн. смерць?

Казкоў. Ягода за мной сачыў праз Левіна.

Вышынскі. Левін кантраляваў вапны лізаты?

Казкоў. Не, ён не кантраляваў, а ўстаўляў стая здарова Менжынскага і адольваў ён кантраляваў рэзультат напата злачынства пана.

Вышынскі (да суда). Дазвольце запытаць палсуднага Левіна па гэтым пытанню.

Левін. Я не мог кантраляваць лізаты, таму што я ніколі не верыў у метад лячэння Казакова.

Вышынскі. Чаму вы не верылі ў гэты метад, вы лічылі, што гэта шарлатанства?

Левін. Я лічыў гэта авантюрам. Ніхто не ведаў, як Казкоў рыхтаваў лізаты.

Вышынскі. Кантраляваць іх можна было?

Левін. Вельмі цяжка. Ён прыяжджаў заўсёды з саім чамаланджыкам і там былі нейкія амулеты.

Вышынскі. Значыць, што выходзіць? Казкоў. Значыць, выходзіць, што я разлічваў, але я не забў.

Вышынскі. Вы ўводзілі гэты лізаты для чаго? Для таго, каб забіць Менжынскага?

Казкоў (маўчыць).

Вышынскі. Вы ўводзілі лізаты з гэта ліста? Вы тады былі ўпэўнены, што яны дапамогуць вапным злачынствам?

Казкоў. Ці бачыце, лізаты маюць дэянае дэянае...

Вышынскі. Гэта мы ведаем, якое дэянае вапны лізаты могуць мець. Вы асмеліваецеся сьведчаць, што гэтыя тры лізаты былі бэшпходны для Менжынскага?

Казкоў. Так, гэтыя тры лізаты былі бэшпходны.

Вышынскі. А ці маглі вы правесці Ягоду?

Казкоў (маўчыць).

Вышынскі. З прычыны немагчымасці атрымаць працу адказ на гэце аснае пытанне, я пращу суд спыніць пасаджэнне і даць магчымае экспертнае адказа на пытанне, пастаўленае мною Казакову.

Старшыністуючы Ульрых (да экспертаў). Можна вы зараз адказаць.

Эксперт праф. Бурмін. Так, яна гатова (зачытае).

Старшыністуючы Ульрых (пасля перапынку). Экспертнае можа даць зачытаванне па дадатковых пытаннях пракурора?

Эксперт праф. Бурмін. Так, яна гатова (зачытае).

Старшыністуючы Ульрых (пасля перапынку). Экспертнае можа даць зачытаванне па дадатковых пытаннях пракурора?

Эксперт праф. Бурмін. Так, яна гатова (зачытае).

Старшыністуючы Ульрых (пасля перапынку). Экспертнае можа даць зачытаванне па дадатковых пытаннях пракурора?

Эксперт праф. Бурмін. Так, яна гатова (зачытае).

Старшыністуючы Ульрых (пасля перапынку). Экспертнае можа даць зачытаванне па дадатковых пытаннях пракурора?

Эксперт праф. Бурмін. Так, яна гатова (зачытае).

Старшыністуючы Ульрых (пасля перапынку). Экспертнае можа даць зачытаванне па дадатковых пытаннях пракурора?

Эксперт праф. Бурмін. Так, яна гатова (зачытае).

Старшыністуючы Ульрых (пасля перапынку). Экспертнае можа даць зачытаванне па дадатковых пытаннях пракурора?

Эксперт праф. Бурмін. Так, яна гатова (зачытае).

Старшыністуючы Ульрых (пасля перапынку). Экспертнае можа даць зачытаванне па дадатковых пытаннях пракурора?

Эксперт праф. Бурмін. Так, яна гатова (зачытае).

Старшыністуючы Ульрых (пасля перапынку). Экспертнае можа даць зачытаванне па дадатковых пытаннях пракурора?

Эксперт праф. Бурмін. Так, яна гатова (зачытае).

Старшыністуючы Ульрых (пасля перапынку). Экспертнае можа даць зачытаванне па дадатковых пытаннях пракурора?

Эксперт праф. Бурмін. Так, яна гатова (зачытае).

Старшыністуючы Ульрых (пасля перапынку). Экспертнае можа даць зачытаванне па дадатковых пытаннях пракурора?

Эксперт праф. Бурмін. Так, яна гатова (зачытае).

Старшыністуючы Ульрых (пасля перапынку). Экспертнае можа даць зачытаванне па дадатковых пытаннях пракурора?

Эксперт праф. Бурмін. Так, яна гатова (зачытае).

Адказ: Абсалютна недапушчальна, бо гэтым забяспечвацца заражэнне данага хворага грыпам.

Пытанне: Ці правільна было выдзненне хворага, ці правільна выдася гісторыя хваробы і лячэнне А. М. Горнага ў часе яго апошняга захворвання з 31 мая па 18 чэрвеня 1936 года?

Адказ: Канстатацыя цяжкага стану хворага анайшла дастатковае адлюстраванне ў гісторыі хваробы, праводзіма-ж лячэнне зарэгістравана азначана нехайна.

Пытанне: Ці дапушчальна наогул прымяненне адначасовае прымяненне вліццывых доз сардэчных сродкаў унутрывенна, падскурна і ўнутр. імепна дэталіса, дыгалена (прапараты наперсн-спіан), страфантана і страфанта, а, у дрыватасці, у цяжкага хворага А. М. Горнага, 68-мі год, хвараўшага вышэйпаказаным паражэннем унутраных органаў?

Адказ: Абсалютна недапушчальна.

Пытанне: Якія маглі быць вынікі такога лячэння ў А. М. Горнага пры яго апошнім захворванні?

Адказ: Такі метад лячэння наогул павінен быў прывесці да зніжэння сардэчнай мышыцы, а ў даным выпадку — мог абумовіць смяротны выхад.

Пытанне: Ці магчыма дапусціць, каб прымяніць такі няправільны метад лячэння без зноў ўмыслу?

Адказ: Гэтага дапусціць нельга.

Пытанне: Ці можна на падставе сукупнасці гэтых даных лічыць устаўляльным, што метад лячэння А. М. Горнага быў заведма шкодніцкім, накіраваным да паскарэння яго смерці, а выкарыстоўваннем для дасягнення гэтага азначанай мэты спецыяльных пазнаніяў, якія мелі абвінавачваемы Левін і Плетніў?

Адказ: Так, безумоўна можна лічыць устаўляльным.

2. ПА УМЯРЦВЕННЮ В. В. КУЙБЫШЭВА

Пытанне: Ці дапушчальна было назначэнне хворому В. В. Куйбышэву, хварэўшаму прыступамі грудной жабы і распаўсюджаным артарысклерозам, працяглая прыёмка вліццывых доз дыгталіса (наперсн-спіан)?

Адказ: Не, недапушчальна.

Пытанне: Ці магло прымяненне вліццывых доз прэпараты наперсн-спіан на працягу доўгага тэрміну (некалькіх месяцаў) садзейнічаць узначэнню прыпадку грудной жабы?

Адказ: Так, магло садзейнічаць узначэнню прыпадку грудной жабы.

Пытанне: Ці дапушчальна ў стане прыпадку грудной жабы дазваляць хворому рухацца і падмацца па лесніцы і ці можна пакінуць хворага з прыпадкам грудной жабы без аказання неадкладнай урачэбнай дапамогі?

Адказ: Абсалютна недапушчальна і азначана, бо гэта можа прывесці, а ў даным выпадку і прыяжджа, да смерці.

Пытанне: Ці можна на падставе сукупнасці гэтых даных лічыць устаўляльным, што метад лячэння В. В. Куйбышэва быў заведма шкодніцкім, накіраваным да паскарэння яго смерці, са скарыстаннем для гэтага і спецыяльных пазнаніяў, якія мелі абвінавачваемы, так і метад ушмацэннага астаўлення В. В. Куйбышэва без медыцынскай дапамогі пры чарговым прыпадку грудной жабы?

Адказ: Так, безумоўна можна лічыць устаўляльным.

3. ПА УМЯРЦВЕННЮ В. Р. МЕНЖЫНСКАГА

Пытанне: Ці дапушчальна было ў хворага В. Р. Менжынскага, які хварэў артарысклерозам з цяжкімі прыпадкам грудной жабы і меў інфаркт міякарда, працяглае прымяненне прэпараты наперсн-спіан, асабіста ў спалучэнні з лізатамі, якія могуць узмац-

няць дэянае прэпараты наперсн-спіан?

Адказ: Не, безумоўна недапушчальна і азначана.

Пытанне: Ці магло прымяненне такога метаду лячэння садзейнічаць зніжэнню сардэчнай мышыцы і тым самым садзейнічаць наступленню смяротнага выходу?

Адказ: Так, безумоўна магло.

Пытанне: Ці можна на падставе сукупнасці гэтых даных лічыць устаўляльным, што абвінавачваемы Л. Г. Левін і І. Н. Казакоў прымянілі зэле-мента шкодніцкіх метад лячэння тав. Менжынскага, паставіўшы сваёй азначанай мэтай хутчэйшае наступленне яго смерці, якая і з'явілася вынікам іх азначаных дзеянняў?

Адказ: Так, безумоўна можна лічыць устаўляльным.

4. ПА УМЯРЦВЕННЮ М. А. ПЕШКОВА

Пытанне: Ці правільна выдася лячэнне М. А. Пешкова, хварэўшага крупным запаленнем лёгкіх, як яго выкладзена ў паказаных абвінавачваемым Левіна?

Адказ: Лячэнне М. А. Пешкова, як яго выкладзена ў паказаных абвінавачваемым Левіна, выдася няправільна і азначана:

1) не прымянялася лячэбная антыбіётыкавая сываратка, якая, па ўдзянаму прызначэнню абвінавачваемым Левіна, прымянялася ў лячэнні хворага; 2) назначаліся ў недапушчальна высокіх дозах нарпошкі-морфін і панталон; 3) не прымянялася сардэчныя сродкі.

Пытанне: Ці мог падобны няправільны метад лячэння, які праводзіўся абвінавачваемым Левіным, садзейнічаць смяротнаму выходу хворага?

Адказ: Падобнае лячэнне не толькі не садзейнічае арганізму ў яго барацьбе з хваробай, але, наадварот, пагаршае становішча хворага.

Пытанне: Ці можна лічыць устаўляльным, што абвінавачваемы Левін, паставіўшы сваёй азначанай мэтай паскарэнне смерці М. А. Пешкова, прымяніў заведма шкодніцкае лячэнне для ажыццяўлення сваёй азначанай мэты?

Адказ: Так, безумоўна, можна лічыць устаўляльным.

Заслушаны дзеч навукі прафесар Д. А. БУРМІН.

Заслушаны дзеч навукі прафесар Н. А. ШЭРАШЭВСКІ.

Прафесар В. Н. ВІНАГРАДАУ.

Прафесар Д. М. РАСІСКІ.

Доктар медыцынскіх навукаў В. Д. ЗІПАЛАУ.

Масква, 9 саватіка 1938 года.

ПА АТРУЧАННУ ТАВАРЫША Н. І. ЕЖОВА

Пытанне: Ці можна на падставе прадстаўленых экспертнае матэрыялаў аб арганізацыі атручання тав. Н. І. Ежова прымеці да заключэння, што абвінавачваемы Ягода Г. Г. і Буланаў П. П. прымянілі для дасягнення сваёй азначанай мэты надвычай небяспечныя і вельмі дэянае спосабы паступова атручання тав. Н. І. Ежова?

Адказ: На падставе прадстаўленых матэрыялаў хімічных аналізаў дыяна, гардын, аб'ёмі мэблі і паветра рабочага кабінета тав. Н. І. Ежова, а роўна і аналізаў яго мачы і характару ўаніштых у яго хварэўшых праў, трэба лічыць абсалютна даказаным, што было арганізавана і выканана атручэнне тав. Н. І. Ежова ртутцю праз дыхальныя шляхі, што з'явілася найбольш дэянаым і небяспечным метадом хрыначнага ртутнага атручання.

Пытанне: Ці можна лічыць устаўляльным, што ў выніку прымянення абвінавачваемым Ягодзі Г. Г. і Буланаў П. П. спосабаў атручання тав. Н. І. Ежова яго здароўе было прычы-

нена значна шкода і, калі-б гэта азначана не было свавольна ўскрыта, то жыццю тав. Н. І. Ежова пагражала непасрэдна небяспэка?

Адказ: Так, трэба лічыць устаўляльным, што ў выніку прымянення абвінавачваемым Ягодзі Г. Г. і Буланаў П. П. спосабаў паступова атручання тав. Н. І. Ежова яго здароўе было прычына значна шкода і, калі-б данае азначана не было свавольна ўскрыта, то жыццю тав. Н. І. Ежова пагражала непасрэдна небяспэка.

Заслушаны дзеч навукі прафесар Д. А. БУРМІН.

Заслушаны дзеч навукі прафесар Н. А. ШЭРАШЭВСКІ.

Прафесар В. Н. ВІНАГРАДАУ.

Прафесар Д. М. РАСІСКІ.

Доктар медыцынскіх навукаў В. Д. ЗІПАЛАУ.

Старшыністуючы Ульрых. Тав. Пракурор, у вас ёсць пытанне да экспертаў?

Вышынскі. Толькі адно — ці з'яўляюцца адказы на гэтыя пытанні ад надушай думкай усёй экспертаў, ці хто-небудзь з экспертаў мае асобны пункт гледжання?

Праф. Бурмін. Аднадушна.